

El moviment rialles a Torredembarra (1985–1988)

Núria Batet Miracle

ABSTRACT

This article aims to relate the activity of the Rialles group in Torredembarra, which was active between 1985 and 1988. It has been written based on the documentation in the Centre d'Estudis Sinibald de Mas archive and interviews and questions with some members of the group. The Rialles Movement of Catalonia (Moviment Rialles de Catalunya) was a reference in children and youth's cultural programmes.

El Moviment Rialles a Catalunya

Rialles va néixer a iniciativa d'Òmnium Cultural de Terrassa l'any 1972: el dia 28 d'octubre d'aquell any obria la seva primera programació al Teatre Principal d'aquella ciutat. El 1977 Rialles va començar a estendre's a d'altres municipis, però no va ser fins l'any 1980, quan ja comptava amb 21 grups en diferents poblacions, que l'entitat es transformà en delegació funcional d'Òmnium i adoptà formalment el nom de Moviment Rialles de Catalunya (MRC). El 19 de febrer de 1980, en una reunió de la Junta Directiva d'Òmnium, convocada a proposta dels grups fundadors del moviment, es va aprovar per unanimitat el seu Reglament de Règim Intern:¹

1 Fons Moviment Rialles de l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental (ACVO).

La Junta directiva d'Òmnium Cultural, a fi d'ajudar a la recuperació lingüística i cultural de Catalunya, estima de gran importància la promoció de tota mena d'espectacles per a nois i noies que es caracteritzin per llur qualitat estètica i pedagògica i que facilitin un arrelament a la cultura catalana i una obertura a la cultura universal.

Amb aquest propòsit, la Junta Directiva d'Òmnium Cultural, d'acord amb els articles 2,f i 20,b dels estatuts de l'entitat, acorda la creació d'una delegació titulada Moviment Rialles de Catalunya

Els tres primers articles del Reglament especifiquen la finalitat dels grups Rialles:

Article 1 . El Moviment Rialles de Catalunya té per finalitat

a) promoure, arreu de Catalunya, grups estables de persones que organitzin, d'acord amb les característiques descrites a l'exposició de motius, espectacles per a nois i noies com teatre, titelles, pallassos, mim, cançó, danses, cinema, etc i activitats relacionades amb el mon de l'espectacle.

b) col·laborar amb les institucions de cara al disseny cultural del país.

Segons els articles 2 i 3, referents a l'organització dels grups Rialles, podien formar part del MRC els grups que, en un municipi, volguessin treballar d'acord amb les finalitats expressades a l'article 1, acceptessin el reglament i formalitzessin els tràmits d'inscripció (art. 2). A més, havien d'estar adherits a una entitat legalment constituïda (art. 3).

El MRC volia escampar-se per tota Catalunya i, per a això, una dècada després de la seva creació a Terrassa, va plantejar un ambiciós pla de creixement. Per a aquest objectiu, entre els anys 1985–1987, va aconseguir finançament de la Fundació de Cultura Popular. Rialles havia entrat ja de ple en una etapa que s'anomenaria des del mateix MRC d'expansió. Va ser als inicis d'aquesta època, el 1985, que es va crear un grup Rialles a Torredembarra. Els grups de Tàrraga, Molins de Rei i Rubí s'havien creat uns mesos abans i els de Solsona, Sant Joan de les Abadesses, Vilanova i la Geltrú, Roses, Mollerussa, Sant Feliu de Guíxols, Amposta i l'Hospitalet de Llobregat (Santa Eulàlia) es van anar creant posteriorment.²

Tríptic del Moviment Rialles de Catalunya.
Arxiu Centre d'Estudis Sinibald de Mas (CESM), Fons Rialles.

- Informacions extretes de la documentació conservada en el Fons Moviment Rialles, ACVO. Amb els anys el moviment Rialles ha esdevingut un dels circuits de teatre infantil més antics d'Europa. L'any 2000 va rebre la Creu de Sant Jordi. Actualment, sota el nom Agrupació d'Entitats Rialles de Catalunya, continua programant a diferents ciutats i també fent assessorament per a programadors i recomanacions per al públic.

Rialles i Cavall Fort. Al servei de l'infant³

Existeix una estreta vinculació entre Rialles i la revista *Cavall Fort*. De fet, les activitats de Rialles van començar amb la promoció d'un dels Cicles de Teatre de *Cavall Fort*, que tot seguit van ampliar a altres espectacles. L'Associació Cultural Cavall Fort–Drac Màgic–Rialles es dedicà, des del 1977, a la promoció i el doblatge de pel·lícules estrangeres per a nois i noies amb l'objectiu d'incrementar l'oferta cinematogràfica i videogràfica en català. La primera pel·lícula que van doblar va ser la txeca *La venta focs*. De fet, al Consell Assessor del MRC hi trobem, l'any 1985, persones com Maria Dolors Manté, fundadora de la cooperativa de mitjans audiovisuals Drac Màgic, i Martí Olaya, membre de l'equip de la revista *Cavall Fort* i dels cicles de teatre del mateix nom. També Ferran Batlle, que treballava en el programa infantil “Fesflash”, de TV3. A partir del 1986, Rialles va acordar, en una de les seves reunions, la creació de la Comissió Assessora d'Espectacles, que seria l'encarregada de seleccionar cada any el repertori d'espectacles a proposar als diversos grups Rialles.

Portada de *Cavall Fort*, núm. 374, març de 1978. Dibuix de Frederic Anguera.
Fons particular de Jordi Juan.

3 Ibid.

La consciència que l'existència d'espectacles culturals era important per al creixement de nens i joves també es feia palesa pel fet que el MRC formava part de la Coordinadora Catalana al Servei de l'Infant. Constituïda el 21 de març del 1988, en formaven part la Comissió de la Infància de Justícia i Pau, la Coordinadora Catalana de Colònies, Casals i Clubs d'esplai, Movibaix, la Fundació Catalana per a la Síndrome de Down, la Roda-Associació d'Espectacles Infantils, Cavall Fort, Tretzevents, Drac Màgic, el Moviment Infantil i Juvenil d'Acció Catòlica i Rialles.

El Grup Rialles de Torredembarra

La idea inicial. La temporada 1985–1986

La creació del grup Rialles a Torredembarra va produir-se a partir d'unes circumstàncies concretes que no es van donar en les altres poblacions que també van començar l'any que ho va fer Torredembarra. Com hem dit, des del MRC s'estava seguint aquesta dinàmica d'ampliar l'abast geogràfic del moviment, però el cert és que no hem pogut trobar cap carta ni comunicació que indiqui que la iniciativa d'esperonar la creació del grup a Torredembarra sorgís del mateix MRC, cosa que sí que va succeir en d'altres poblacions. Marian Vallmitjana Rico va ser qui va tenir la iniciativa de crear un grup Rialles a Torredembarra i qui va contactar amb la Coordinació del Moviment per informar-se de com fer-ho. I, justament, el coordinador, Francesc Clua, coneixia una altra persona de Torredembarra, Montserrat Miracle, alumna de l'Escola de l'Escola de Pedagogia Musical, de la qual ell n'era el secretari —la pluriocupació en la gestió cultural ja era una realitat als anys 80. A partir de l'interès de Marian Vallmitjana, Francesc Clua va contactar també amb Montserrat Miracle i va fer el suggeriment d'engegar el grup amb l'oferiment de venir a fer-ne una presentació a Torredembarra. A donar aquest impuls inicial s'hi va afegir Rosa Martínez, configurant el grup impulsor.

Torredembarra seria l'única població del Tarragonès adherida al MRC. Entre les entitats acollidores de grups Rialles als diferents municipis de Catalunya, hi podíem trobar associacions de pares, centres excursionistes, casals parroquials, delegacions locals d'Òmnium i associacions culturals diverses, com el Centre de Lectura de Reus, per posar l'exemple d'un grup del Camp de Tarragona. Altres

grups Rialles propers, en aquest cas del Baix Penedès, eren els de Calafell i el Vendrell. Recordem que un dels requisits per a la creació d'un grup era que s'adherís a una entitat legalment constituïda. El Centre d'Estudis Sinibald de Mas, que s'havia fundat l'any 1984, es va prestar a fer aquest paper a Torredembarra i el mes de desembre de l'any 1985 ja consta com una de les seves activitats la presentació del grup Rialles a la vila. Aquesta presentació es va fer a la Sala d'Actes de la Caixa d'Estalvis Provincial de Tarragona, l'actual Cal Maiam, i va tenir força assistència de públic. La Junta Directiva del Centre d'Estudis que va acordar l'empara jurídica del nou grup local de Rialles estava formada per:⁴

President	Josep Bargalló Valls
Vice-president	Francesc Mercadé Teixidó
Tresorera	Francina Riambau Farré
Secretària	Maria Gual Figuerola
Secció de Ciències	Albert Pujol Codina
Secció de Llengua i Literatura	Maria Rosa Wennberg Ball-llobera
Secció d'Etnologia i Folklore	Iris Gual Figuerola
Secció d'Història i Arqueologia	Emma Riambau Farré
Responsable de comunicació	Carles Marquès Virgili

A partir d'aquella primera reunió i de contactes diversos de les impulsores, es va aconseguir de formar un grup de dotze persones per arrencar ja de ferm. En els documents del Fons Rialles del Centre d'Estudis es conserva una carta de 27 de desembre de 1985 adreçada a l'Ajuntament de Torredembarra en la qual li posen en coneixement aquesta voluntat. La idea era fer un espectacle mensual, en horari de diumenge a la tarda, a la Sala d'Actes de la Caixa Provincial. L'Ajuntament hi va mostrar interès, com demostra el fet que apareix en tots els cartells com a organitzador o com a col·laborador. També així es va fer constar a la Junta Directiva del MRC.

El pas següent per a la creació del grup el trobem a la reunió del 24 de gener de 1986 de l'Equip Directiu del MRC. En el punt 6 del resum d'aquesta reunió consta la sol·licitud d'admissió del grup Rialles de Torredembarra (Tarragonès):⁵

4 Arxiu del Centre d'Estudis Sinibald de Mas (CESM). La Junta havia estat escollida en l'Assemblea del Centre de 9 de febrer de 1985.

5 Fons Moviment Rialles, ACVO.

S'ha rebut la sol·licitud d'incorporació al Moviment d'un grup Rialles que s'ha constituït a Torredembarra. Aquest nou grup s'acull al Centre d'Estudis Sinibald de Mas i està format per unes 12 persones. Tenen previst de començar les seves activitats el dia 26 de gener a la Sala d'actes de la Caixa d'Estalvis Provincial de Tarragona i compten amb el suport de l'Ajuntament. Presentada la documentació necessària, l'Equip Directiu acorda d'admetre aquest nou grup i li dona la benvinguda.

No hem pogut localitzar la fitxa de la composició del grup inicial. El fet que es comencés l'activitat a meitat de temporada fa preveure que no hi havia encara un grup formalitzat aquells primers mesos i que no es va completar la fitxa de grup que trobem en les temporades següents. Del que sí que hi ha constància és que Marian Vallmitjana signava les contractacions dels grup com a responsable de programació i que Montserrat Miracle n'era la coordinadora. I, depenent del Centre d'Estudis i a la Sala d'Actes de la Caixa Provincial —amb una capacitat per 280 persones i un escenari de 6 x 4 metres, amb alçada de 4,5—, la seva primera activitat es va programar el 26 de gener de 1986.

L'inici de les seves activitats va tenir un immediat ressò a la vila. En el pregó de Carnaval del 1986⁶ podem trobar uns versos que deien:

*Quatre donetes avorrides
i mestres progressives
entretenen les canalles
amb el moviment Rialles.*

Qui havia fet el versot en coneixia bé l'existència i feia constar la professió de les seves impulsores en el to burleta que correspon als pregons de carnaval.

D'on provenien els membres del grup? Hi havia Rosalia Bonan i Jordina Parés, que tenien relació personal amb Rosa Martínez. Jordina Parés, treballava a la Llar d'Infants Sinibald i va engrescar Pepa Fortuny, que n'era la directora, perquè s'afegís al grup. A Torredembarra es vivia una època de molta efervescència associativa. Algunes entitats de nova creació, com el mateix Centre d'Estudis, les associacions de pares, l'Esplai Sant Pere o, un any més tard,

6 Arxiu Municipal de Torredembarra (AMTO).

el Ball de Diablers, eren molt dinàmiques i les persones que s'anaven implicant en una associació no estaven tancades a formar part d'una altra. Per això no va costar gaire trobar un grup inicial que volgués sumar-se a la causa. Tot i que la majoria de membres inicials eren socis del Centre d'Estudis, provenien de diferents àmbits i els seus vincles i motivació per afegir-s'hi eren diversos. Josep Maria Huguet, Rosalia Riambau, Marta Cañellas i Jaume Rovira eren de l'Esplai Sant Pere. També hi van ser més endavant Raül Flores i Montse Rimbau. També hi podem trobar Eugeni Montfort, Lola Rovira, Olga Pijuan i l'autora d'aquest article.

Hi va haver una col·laboradora que va fer una tasca molt important per al grup sense formar-ne part: Maragda Borràs. Va ser l'encarregada de fer els dibuixos que il·lustraven els díptics d'anunci de cada espectacle. Si bé és cert que les companyies feien arribar algun cartell genèric, Maragda Borràs aportava uns dibuixos que afegien molt de valor als díptics i a tot el material que es feia arribar als nens i nenes de les escoles —i n'ha quedat una bona mostra dipositada al Centre d'Estudis. En una època en què les comunicacions eren en suport físic, s'imprimien tant fulls A5 com díptics A4 per a tots els nens i nenes dels cursos de primer cicle de primària de les dues escoles. Això suposava una despesa important, tot i que s'intentava fer la mínima despesa possible. També es buscava que algun establiment local es fes càrrec de les despeses, si més no d'alguna part. Membres del grup Rialles recorrien a establiments amb els quals tenien relació —de veïnatge, de coneixença... o fins i tot laboral. De tot això en van resultar algunes col·laboracions: Sports Valls i Joiera Jordi Borràs al març del 1986; Gimnàs Joserli i Summer Sports al maig d'aquell any; Perruqueria Anna i Patufets al gener del 1987; Drogueria Mateu al maig del mateix any; i Cicles Ibáñez, Loteria Torredembarra, Perruqueria Antonieta i Forn Muntaner en altres ocasions.

El 7 i 8 de juny de 1986, passats ja sis mesos del començament de la seva activitat, el grup va assistir per primera vegada a l'aplec anual del Moviment, a l'Espluga de Francolí. Ha estat interessant repassar la documentació d'aquest aplec⁷ ja que reflecteix molt bé els àmbits de treball de Rialles, les seves aspiracions i també la composició del grup torrenc, més enllà de les persones que figuraven oficialment en el seu inici. Gràcies a les anotacions manuscrites re-

7 Anotacions manuscrites de Montserrat Miracle. Fons Rialles, CESM.

ferents a aquest aplec en la convocatòria de les diferents reunions de grups de treball, coneixem la implicació de persones que en les fitxes oficials de Rialles no consten. Hi va haver cinc àmbits de treball i en tots ells hi va haver representació del grup de Torredembarra. Les persones que es van afegir al grup abans d'anar a l'Espluga eren Manuel Gatell, Albert Garrit i Lluís Juan, que tenien en comú que cantaven a la Coral Santa Rosalia. A l'Espluga, en l'àmbit de responsables de grup de l'Espluga hi van assistir Rosalia Riambau i el Manuel Gatell; en el de programació, Marian Vallmitjana i Olga Pijuan; en el de publicitat, Rosalia Bonan i Núria Batet; al d'economia, Jordina Parés i Albert Garrit; i al de presentacions, Jaume Rovira.

L'aplec de l'Espluga de Francolí va ser important, com hem pogut veure en la documentació de valoració feta pel MRC.⁸ Coincidint amb el lliurament del premis Baldiri Reixach, va assistir-hi el President de la Generalitat i va servir de projecció pública del Moviment en un moment en que ja s'encarava el 15è aniversari.

El context torrenc

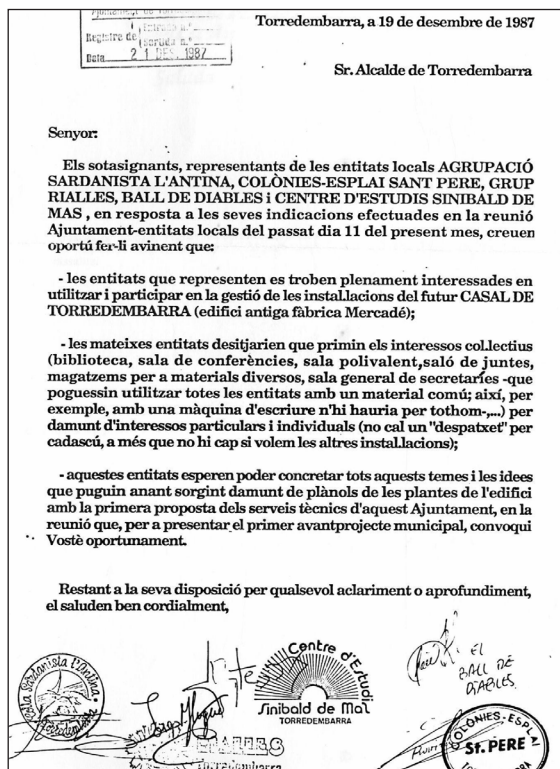
L'any 1986 Torredembarra no arribava als 5900 habitants. L'alcalde era Celestí Salort i el regidor de Cultura Llorenç Folch. Ja es començava a gestar el projecte del nou casal municipal, com reflecteixen les actes dels plens municipals d'aquella època.⁹ En el febrer del 1987 passà per ple l'aprovació de l'estudi de detall de l'illa compresa entre els carrers de la Capella, de la Fàbrica, de Ferran de Querol i de Tarragona, que és el terreny on hi havia la nau de la CEMSA, que s'adquiriria més endavant i s'utilitzaria com a casal. Es van iniciar converses amb les entitats culturals per determinar-ne les característiques i la seva futura utilització, com consta en una instància, dirigida a l'alcalde i signada pel Centre d'Estudis i altres entitats sol·licitant-ne espais.¹⁰ També es va crear en aquells anys el Patronat del Museu Municipal i se'n van designar els seus membres, un dels quals era el president del Centre d'Estudis —primer, el

8 Fons Moviment Rialles, ACVO.

9 AMTO.

10 Arxiu CESM. La instància, que reproduïm, anava signada per l'Agrupació Sardanista l'Antina, l'Esplai Sant Pere, el Centre d'Estudis Sinibald de Mas i dues entitats que, si bé en aquells moments es trobaven sota l'empара jurídica del Centre, gaudien d'absoluta autonomia organitzativa, funcional i econòmica, el grup Rialles i el Ball de Diables, que aviat es dotaria d'estatuts propis.

1986, Albert Pujol i després Francesc Mercadé. El Museu com a espai físic es va inaugurar el 14 de juliol de 1986, al local del carrer de la Muralla, després de l'adquisició d'una col·lecció de pedres precolombines per part de l'Ajuntament.¹¹ Es van fer obres als pisos superiors d'aquest local —conegut com La Golfa— perquè hi tinguessin cabuda entitats com la Colla Sardanista l'Antina i el Centre d'Estudis.¹² També va ser seu del Ball de Diables i era el lloc on es desava el drac Capsigrany, que era del Centre.

Sol·licitud de participació en la utilització i gestió del futur Casal de Torredembarra per part d'entitats locals, entre les quals el Grup Rialles i el Centre d'Estudis. 19-12-1987. Arxiu CSM.

- 11 La necessitat municipal d'utilització d'aquelles dependències i la manca d'un projecte museogràfic real, més enllà de l'exposició d'aquelles peces amb cap lligam local, va comportar que l'Ajuntament clausurés posteriorment aquell ocasional "Museu."
- 12 Malgrat això, no es disposava d'espai per a totes les entitats que en necessitaven i els espais de trobada i reunió eren compartits.

La temporada 1986–1987

El curs Rialles acabava el 31 d'agost i el següent començava l'1 de setembre, de manera que el funcionament s'estructurava per temporades. Cada mes de setembre calia renovar les fitxes amb els noms dels responsables de les diferents àrees. L'enviament de la fitxa de cada any era un reflex de la voluntat explícita del grup local de continuar formant part del Moviment.

Aquí podem veure el contingut de la fitxa corresponent a la temporada 1986–1987:¹³

Coordinadora del grup	Montserrat Miracle
Secretària	Olga Pijuan
Tresorera	Jordina Parés
Responsable de l'àrea de programació	Josep Maria Huguet
Responsable de l'àrea de publicitat	Rosalia Bonan
Responsable de l'àrea de les presentacions	Jaume Rovira (després Josep M ^a Huguet)
Responsable de la Botiga Rialles	Rosalia Bonan
Altres membres del grup	Pepa Fortuny
	Rosa Martínez
	Eugeni Montfort
	Rosalia Riambau

Com a local social, a la fitxa, constava el domicili de Rosa Martínez. Algunes de les reunions inicials també s'havien fet a les dependències de la Parròquia aprofitant que alguns membres eren de l'Esplai però el que resultava més operatiu i pràctic era fer-les al vespre en una casa particular. Marian Vallmitjana va deixar aviat de signar com a representant de programació, i ho va assumir del tot Josep Maria Huguet. A la reunió de programació del Moviment de l'any 1986, que va ser el 16 de novembre, ja hi va assistir Josep Maria Huguet, acompanyat d'altres membres del grup.

En una conversa amb Jaume Rovira, comentava que no té record de ser-hi des del primer moment, però, en canvi, apareix a la fitxa de la primera temporada, tot i que ho va deixar aviat per motius de feina i estudis. En la mateixa línia, en les converses mantingudes, la majoria de membres del grup confessen

13 Arxiu Rialles, CESM.

que tenen els records molt difosos. Recorden amb molta simpatia una etapa molt engrescadora, però pocs fets concrets més enllà de l'activitat normal del grup, que entre reunions locals, reunions de les diferents àrees de treball del Moviment i trobades i aplecs, era molt continuada. Torredembarra formava part dels grups Rialles del Sector Sud, on hi havia Amposta, Calafell, Cervera, Cubelles, l'Espluga de Francolí, Mollerussa, Reus, Tàrraga, el Vendrell i Vilanova i la Geltrú.

El curs, a nivell de reunions generals, va començar amb unes jornades de debat sobre el teatre infantil i juvenil a Catalunya el cap de setmana del 18 i 19 d'octubre, enfocades a la dignificació, coordinació i ordenació del sector:

L'aplec de final de temporada 86–97 va ser a Gavà el 20 i 21 de juny. Seria llarg fer esment de totes les reunions i actes als que es va assistir com a grup però sí que en destaquem per les seves repercussions. Aquell any la reunió general reglamentària va ser el 12 de juliol a Barcelona i es van plantejar nous reptes pel MRC

A l'informe de gestió del Moviment del juny del 1987 podem llegir:¹⁴

al cap de 15 anys som a tocar d'un somni que semblava impossible: que els nois i noies de Catalunya i llurs famílies disposessin d'una xarxa de centres d'espectacles que faci possible que tothom pugui tenir, a una distància raonable, un lloc on poder veure teatre, cinema i altres espectacles amb una certa garantia de qualitat.

La temporada 1987–1988

Arribat el segon inici de temporada el grup Rialles de Torredembarra, ja amb el bagatge que es tenia, es va adaptar, dintre de les seves possibilitats, als requeriments del Moviment pel que feia a objectius. Cada començament de temporada, l'equip directiu del Moviment formulava quins serien els objectius de treball. A la carta enviada als coordinadors de grup podem llegir els que més van destacar en aquella ocasió:¹⁵

14 Fons Moviment Rialles, ACVO.

15 Fons Rialles, CESM.

- *Tenir un local, digne i adequat, on reunir-se els del grup i guardar les vostres coses.*
- *Assegurar el relleu de responsables dins el grup incorporant-hi persones provinents de les APA.*

Pel que fa al local de reunions, aquestes es continuaven fent a la casa de Rosa Martínez —que disposava d'espai per al material— i, respecte al fet d'incorporar persones de les associacions de pares d'alumnes, al grup local s'hi va incorporar Lola Rovira, de la Junta de l'APA del Col·legi Molí de Vent.

Aquest és la fitxa de grup d'octubre de 1987:¹⁶

Coordinadora del grup	Montserrat Miracle Arahuete
Secretària	Montserrat Rimbau Sardà
Tresorera	Lola Rovira Berenguer
Responsable de l'àrea de programació	Josep Maria Huguet Panadés
Responsable de l'àrea de publicitat	Rosa Martínez Vergés
Responsable de l'àrea de les presentacions	Rosalía Rimbau Farré
Responsable de la Botiga Rialles	Raül Flores Màrquez
Altres membres del grup	Rosalía Bonan Bozo
	Jordina Parés Arall
	Núria Batet Miracle
	Marta Cañellas Rovira

El 14 d'octubre del 1987 es va celebrar el 15è aniversari de Rialles, a Terrassa, on va néixer el Moviment. En aquella reunió, pel fet de coincidir amb l'efemèride, es va exposar que, a tot Catalunya, en aquells 15 anys s'havien fet 3170 sessions i que hi havien assistit 1.173.286 espectadors. El gener del 1988, el grup de Torredembarra va organitzar un concurs de dibuix i les escoles s'hi van abocar de ple. Al final d'aquell curs, hi va haver una reunió dels grups de les comarques tarragonines el 9 de juny a l'Espluga de Francolí, la reunió general a Terrassa el 19 de juny i l'Aplec a Badalona el 2 i 3 de juliol.

¹⁶ Ibid.

Els espectacles de Rialles a Torredembarra

Tot i que les fitxes informatives es presentaven a l'octubre i que el sistema de programació també era per cursos d'estiu a l'estiu de l'any següent, en aquest article us hem ordenat les actuacions per anys naturals, ja que també és així com consta a l'arxiu Rialles. Per tant, fent un salt enrere per tornar als inicis, hem confegit els diferents quadres d'espectacles anuals així com algunes dades que hem pogut escatir de balanç d'assistència i de balanç econòmic

La majoria d'espectacles es feien, ja des del primer moment, els diumenges a la tarda, per afavorir l'assistència de la canalla que anava a l'Esplai Sant Pere i també per poder comptar amb més gent a l'organització. L'hora d'inici era entre dos quarts de sis i dos quarts de set, depenent de les estacions de l'any, i el preu de l'entrada va començar essent de 150 pessetes i va acabar en 175. Tot i que el cost econòmic de fer cinema amb el de fer teatre no tenia res a veure, el fet de tenir un preu únic d'entrada, fos l'espectacle que fos, ajudava a equilibrar l'economia del grup.

Díptic anunciant la primera representació de Rialles a Torredembarra, el 26 de gener de 1986. Dibuixos de Maragda Borràs. Arxiu CESM.

Quadre d'espectacles de l'any 1986

Data	Modalitat	Companyia	Espectacle
26/01	Teatre	Teatre Gent	<i>Els somniatruïtes</i>
23/02	Ombres xineses	La Fanfarra	<i>Les aventures d'en Melic</i>
23/03	Pallassos	Germans Totó	<i>Roda el món i torna al born</i>
27/4	Titelles	Titelles Babi	<i>El granger de Ham</i>
25/5	Màgia	Xevi	<i>La màgia en llibertat</i>
22/6*	Animació	El Sac de Gemecs	<i>Som-hi, que va de ball</i>
29/6**	Circ	Petit Circ de Carrer	<i>Varietats de Circ</i>
14/7	Titelles	Titelles Naip	<i>Ni Blanca ni Neus</i>
5/9*	Clown	Teatre Mòbil	<i>Mutis i a la gàbia</i>
12/10	Cinema		<i>La guerra del botons</i> <i>Àfrica en globus</i>
9/9	Titelles	Foc Follet i l'Espiadimonis	<i>Les aventures del senyor Cordills</i>
7/12	Titelles	Titelles Marduix	<i>De com Sant Francesc va amansir el llop</i>

* Espectacles gratuïts pagats per l'Ajuntament de Torredembarra

** Espectacle gratuït pagat per l'Associació de Veïns del Carrer Alt de Sant Pere

A la documentació del MRC de l'arxiu Comarcal del Vallès Occidental hem pogut constatar que, segons la previsió inicial de programació, *Ni Blanca ni Neus* havia de representar-se el 14 de juny a la plaça del Castell. Segurament es tractava d'un error, perquè, en realitat, es va fer per la Festa del Quadre, el 14 de juliol. A la vegada per al 9 de novembre, hi constava *La cançó més bonica del món*, de la Camerata de Cançó Tradicional, que es va fer en una altra data a l'església de Sant Pere, sota la programació de l'Obra Musical de l'Orgue Barroc. En aquest cas sí que hi consta la rectificació i l'afegit de l'espectacle del *Senyor Cordills*.

Pel que fa a l'assistència d'espectadors, si bé les actuacions gratuïtes als espectacles de Festa Major o de les festes de carrer que aleshores se celebraven no podien tenir un control exacte d'assistència, sí que es va poder calcular que la de setembre va arribar a aplegar 700 espectadors. L'import que va haver de sufragar el grup Rialles pels espectacles de l'any 1986 va ser de 345.750 pessetes. El MRC era qui gestionava les subvencions per ajudar a pagar els espectacles segons uns criteris generals que acordava amb les institucions. La Diputació de Tarragona ajudava amb un import que repartia entre els grups tarragonins i el Servei de Cultura Popular també atorgava una subvenció a raó del pla de creixement que Rialles tenia en marxa. A Torredembarra li van correspondre 25.295 pessetes corresponents a la subvenció de la Fundació Serveis de Cultura Popular.

Díptic de dos espectacles programats el juny de 1986, realitzats al carrer amb motiu de la Festa de Sant Joan a Baix Mar, el primer, i de la Festa del carrer Alt de Sant Pere, el segon.

Dibuixos de Maragda Borràs. Arxiu CESM.

Full anunciant la darrera representació de 1986.
Dibuix de Maragda Borràs. Arxiu CSM.

Quadre d'espectacles de l'any 1987

Data	Modalitat	Companyia	Espectacle
18/01	Teatre	Teatre Arca	<i>Aquests humans</i>
25/01	Animació	Àngel Daban	<i>Cançons i danses d'animació</i>
15/02	Cinema		<i>Les aventures de Tobby Nelson</i>
15/03*	Teatre	Petit Estel	<i>Ella</i>
12/04	Titelles	Foc Follet	<i>L'espasa embruixada</i>
10/05	Màgia	Els Trapelles	<i>Per art de màgia</i>
14/07	Animació	Toni Jiménez	<i>10 anys d'història Rialles</i>
05/09**	Pallassos	Xip Xap	<i>Que no esmorzem?</i>
26/09	Animació	Noè Rivas	<i>Cantant creixem, creixem cantant</i>
18/10	Cinema		<i>El príncep i l'estrella</i>
15/11	Titelles	Titelles Babi	<i>Xerrameca de xerrac</i>
13/12	Teatre	La Tropa	<i>La rateta ja no escombra l'escaleta</i>

* En aquesta companyia els actors eren infants.

** Aquesta actuació va estar subvencionada pel Centre d'Estudis, que va pagar l'espectacle.

Com es pot veure a la taula de programació, aquell any hi va haver tres espectacles d'animació. Els tres animadors que van venir aquell any formaven part del col·lectiu “Cinc dits d'una mà”, que havia vetllat per fer uns espectacles d'animació musicalment molt acurats i educatius. És una mostra més que el MRC es prenia molt seriosament la qualitat dels espectacles que oferia.

L'assistència l'any 1987, en el total dels 12 espectacles, va ser de 3.640 espectadors i espectadores, segons memòria consultada a l'Arxiu Rialles de Terrassa.

Quadre d'espectacles de l'any 1988

Data	Modalitat	Companyia	Espectacle
23/01*	Pallassos	Germans Totó	<i>A riure que arriben els Totó</i>
24/01	Teatre	Rodamon	<i>On és la sabata de la venta focs?</i>
28/02	Màgia	La capsa màgica	<i>Dos de cors</i>
27/03	Pallassos	Pep i Bocoï	<i>Si plou marxem</i>
17/04	Cinema		<i>La flauta dels sis barrufets</i>
15/05	Rondalles	Cesc Serrat	<i>L'auca dels fraires</i>
12/06	Titelles	Titelles Babi	<i>Papers, paperets i paperines</i>
25/06**	Festiu	Bauxa	<i>No siguis gandul i remena el cul</i>
16/07	Festiu	El Galliner	<i>Cançons i danses</i>
03/09	Festiu	Pep i Bocoï	<i>Sòl de Fusta</i>

I els espectacles programats però anul·lats al setembre:

16/10	Teatre	L'estaquirot Teatre	<i>Excèntric</i>
13/11	Cinema		<i>Els amos del temps</i>
18/12	Titelles	Foc Follet	<i>La filla del sol i la lluna</i>

* Aquesta actuació consta a l'arxiu Rialles que es va fer al “Barri de les Delícies” per les festes de Clarà. / ** Aquesta es va fer, per les Festes de Sant Joan, a l'envelat de la platja de Baix a Mar.

El final del Grup Rialles a Torredembarra

Després de dues temporades senceres (86–87 i 87–88) el grup Rialles de Torredembarra va haver de fer un replantejament. Al Butlletí Municipal número 7, de setembre–octubre del 1988, hi apareix un anunci que volia ser una crida per a la continuïtat del grup. És una carta especialment crítica amb el públic potencial, en el sentit que el grup Rialles esperava una mica més d'atenció per part dels pares i mares de Torredembarra i així ho fa constar. Rialles volia ser precursora del que ara anomenem espectacles familiars, que, si bé estan adreçats a infants, necessiten de la participació adulta, si més no per tenir cura de les criatures. Durant l'època de Rialles a la vila això no es va donar massa —segons veiem en resums de reunions del MRC existia un desànim general en aquest aspecte. Molts nens i nenes anaven sols als espectacles i els voluntaris de Rialles eren els encarregats de mantenir l'ordre a la sala i vigilar que no es mengés ni begués a dins —la Rosa Martínez ho recorda especialment, ja que ella ho feia moltes vegades, amb molta dificultat.

L'anunci, que acabava demanant nous col·laboradors, no va obtenir la resposta esperada. Tot i així, en la decisió de plegar veles hi van confluïr d'altres factors no tots relacionats només amb l'assistència de públic i amb la manca de relleu. De les converses mantingudes amb els diferents membres consultats, se n'extreu que va ser la conjunció de tots aquests factors que va motivar la decisió. Vist amb perspectiva, costaria dir quin motiu va tenir més pes, però el cert és que l'econòmic va ser molt determinant, com ens comentava Lola Rovira, que feia de tesorera a l'última etapa. Les raons de caire econòmic van pesar molt també en base a algunes informacions recollides. A la trobada a Reus del 9 de juliol del 1988 dels grups Rialles de les comarques tarragonines es va tractar com a tema únic i urgent la valoració del fet que la Diputació de Tarragona hagués decidit denegar l'ajut d'aquell any a les activitats.¹⁷ En aquell moment el diputat president de la comissió de cultura de la Diputació era Anton Monner i es va acordar dirigir-li una carta per mirar de revertir la situació. Un altre factor econòmic és que hi havia la recomanació del MRC d'un preu mínim de l'entrada superior al que s'aplicava aquí. A Torredembarra no es veia possible pujar l'import que s'havia establert —175 pessetes— i fins i tot es detectaven casos en què s'havia de deixar entrar sense pagar perquè es coneixia la realitat d'algunes

¹⁷ Fons Rialles, CESM.

famílies i no es volia que, per vulnerabilitat, algun nen o nena quedés sense gaudir de l'oferta lúdica i educativa.

A més, en l'equip humà del grup també hi va haver molts replantejaments personals, en alguns casos per augment de les càrregues familiars i les cures —els de més edat— i, en d'altres, pel fet d'anar a viure fora per estudiar a la universitat, que dificultava assistir a les reunions entre setmana i agafar el compromís d'estar aquí el cap de setmana que hi hagués funció. També pesava molt que els resultats d'assistència no fossin els esperats i veure que s'arribava molt just a cobrir despeses, sempre amb dependència d'organismes oficials

TORREDEMBARRA

Amics,
El grup Rialles de Torredembarra, que va iniciar les seves activitats a principis de l'any 1985, es veu obligat a cessar-les per manca de col.laboració.

Creiem que un gran nombre de persones (pares de nens i nenes en edat de gaudir d'aquests espectacles) no n'és prou conscient de la importància de la formació integral dels nens.

Precisament el moviment Rialles de Catalunya ofereix als infants, dins del seu temps lliure, unes activitats que es caracteritzen per:

- llur qualitat artística i pedagògica.
- que promouen la participació i la creativitat.
- que fomenten l'arrelament a la pròpia realitat cultural i lingüística.

Hem de pensar que els nostres infants no mereixen aquesta atenció?

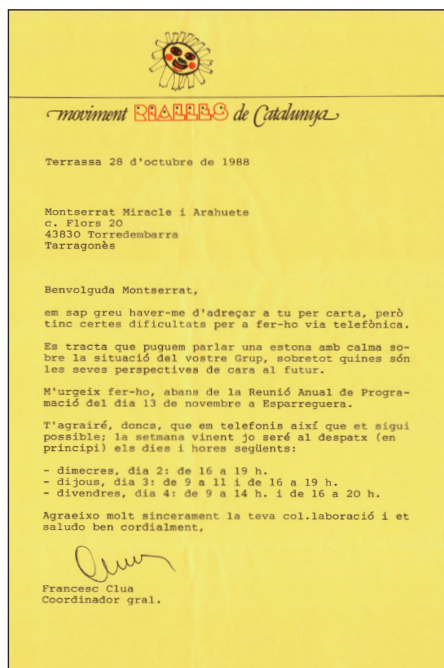
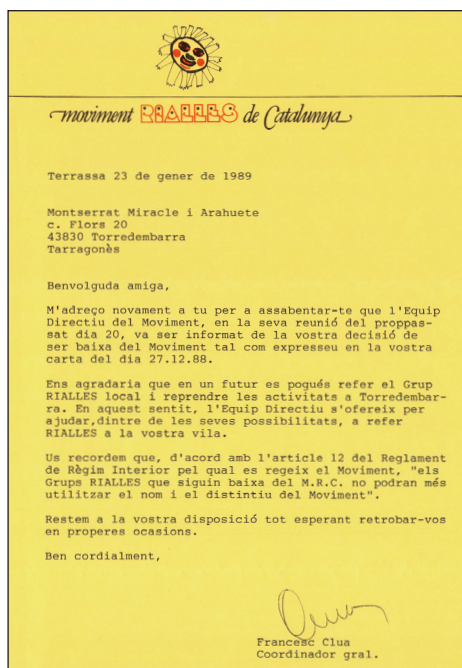
Si en sou responsables, podeu dirigir-vos al Centre d'Estudis Sinibald de Mas (apartat de correus 80) que és l'entitat que ens ha acollit i ens ha donat suport legal.

Al mateix temps, aprofitem per agrair a la Caixa Tarragona el fet d'haver-nos concedit desinteressadament la Sala d'Actes.

Butlletí Municipal

Torredembarra. Butlletí Municipal, núm. 7,
setembre–octubre 1978. Fons particular de Lluís Juan.

El 28 d'octubre de 1988, el Coordinador General de Rialles, Francesc Clua, escrivia a la coordinadora local, Montserrat Miracle, sobre la necessitat d'analitzar la situació del grup a Torredembarra.¹⁸ El grup torrenc, però, no va superar aquest impàs i el 27 de desembre de 1988 manifestava per escrit la seva voluntat de causar baixa del Moviment.¹⁹ Prèviament havia anul·lat el compromís dels espectacles programats el quart trimestre de l'any, que serien els corresponents a les primeres actuacions de la temporada 88-89. Ja no es va arribar a registrar el grup com a tal per a aquella temporada.

Darreres comunicacions del Coordinador General del Moviment a la coordinadora del grup de Torredembarra. Arxiu CESM.

18 Fons Rialles, CESM. Reproduïm la carta, amb una altra de posterior, de 23 de gener, comunicant l'acceptació de Baixa del grup local al Moviment.

19 Ibid.

Després de Rialles

Rialles va plegar el desembre de 1988. No fou fins més tard, ja en el curs 89–90, que es va reprendre una oferta lúdica per a infants, ni que no fos tan ambiciosa, però potser més realista: les associacions de pares de les dues escoles, Molí de Vent i Antoni Roig, la de l'institut²⁰ i l'Associació Matinada es van posar d'acord per organitzar sessions de cinema amb programació estable i algun espectacle més festiu a final de curs, amb el nom de Coordinadora de Cinema i Espectacles Culturals i el suport de l'Ajuntament.

Rialles va ser un moviment precursor en moltes coses. La voluntat d'educar en el sentit crític i oferir una programació acurada en continguts i posada en escena, d'animar les companyies a crear espectacles i d'animar les institucions públiques a posar els espectacles per a infants i joves al nivell dels espectacles d'adults va donar els seus fruits. Per Torredembarra va ser important ser-hi en aquell moment, tant per situar la vila com a població del Camp de Tarragona culturalment inquieta com per incentivar l'hàbit d'anar al teatre dels nostres infants i joves. Potser aquest article pot fer que es desvetllin les ganes d'explicar l'empremta que Rialles va deixar en tota una generació de torrencs i torrenques.

FONTS

Arxius

- Arxiu Comarcal del Vallès Occidental (ACVO). Fons Moviment Rialles.
- Arxiu Municipal de Torredembarra (AMTO). Fons diversos.
- Centre d'Estudis Sinibald de Mas (CESM). Fons Rialles.

Prensa

- *Cavall Fort* (núm. 374)
- *Torredembarra. Butlletí Municipal* (núm. 1–17)

20 En aquell moment, a Torredembarra només hi havia dues escoles de primària i un institut de batxillerat. De la mateixa manera, les AMPA s'anomenaven simplement Associació de Pares.

Entrevistes i consultes personals

- Rosalia Bonan
- Marta Cañellas
- Raül Flores
- Josep Maria Huguet
- Rosa Martínez
- Montserrat Miracle
- Jordina Parés
- Olga Pijuan
- Rosalia Riambau
- Jaume Rovira
- Lola Rovira